



## EUROPSKI PARLAMENT: USTROJSTVO I NAČIN RADA

Ustrojstvo i način rada Europskog parlamenta utvrđuju se Poslovníkom. Politička tijela, odbori, izaslanstva i klubovi zastupnika upravljaju aktivnostima Parlamenta.

### PRAVNA OSNOVA

- Članak 14. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) i članci 223., 224., 226., 229., 231. i 232. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);
- [Poslovník Europskog parlamenta](#).

### ČLANSTVO I SASTAV

Opća pravila o sastavu Europskog parlamenta utvrđena su člankom 14. stavkom 2. UEU-a, kojim je propisano da Europsko vijeće jednoglasno te na inicijativu Parlamenta i uz njegovu suglasnost donosi odluku o utvrđivanju sastava. U njemu je također navedeno da je Parlament sastavljen od 751 predstavnika građana EU-a (750 zastupnika i predsjednik). Nadalje, zastupljenost građana degresivno je proporcionalna, a minimalni je prag šest članova iz svake države članice. Nijedna država članica ne može imati više od 96 zastupničkih mjesta.

Koncept degresivne proporcionalnosti znači da iako se ukupan broj zastupničkih mjesta raspodjeljuje na temelju broja stanovnika pojedine države članice, države članice s većim brojem stanovnika suglasne su s time da budu podzastupljene kako bi se pojačala zastupljenost država članica s manjim brojem stanovnika: što je zemlja veća, to je broj zastupničkih mjesta u odnosu na broj stanovnika manji. Taj je koncept dodatno definiran u naknadnim odlukama Europskog vijeća koje su donesene na temelju članka 14. stavka 2. UEU-a od stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona.

Zbog najavljenog izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU-a bilo je potrebno promisliti kako razdijeliti njezina 73 zastupnička mjesta u Parlamentu. Na temelju prijedloga Parlamenta<sup>[1]</sup>, Europsko vijeće donijelo je 28. lipnja 2018. odluku o sastavu Europskog parlamenta nakon izbora 2019.<sup>[2]</sup> Ukupan broj zastupničkih mjesta smanjen je sa 751 na 705, ali je udio nekih država članica povećan. Broj zastupnika u Europskom parlamentu iz svake pojedine države članice bit će kako slijedi: Njemačka 96; Francuska 79; Italija 76; Španjolska 59; Poljska 52; Rumunjska 33; Nizozemska 29; Belgija, Grčka, Mađarska, Portugal, Švedska i Češka Republika 21; Austrija 19;

[1] [Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 13. lipnja 2018. o Nacrtu odluke Europskog vijeća o utvrđivanju sastava Europskog parlamenta \(Usvojeni tekstovi P8\\_TA\(2018\)0249\)](#).

[2] [Odluka Europskog vijeća \(EU\) 2018/937 od 28. lipnja 2018. o utvrđivanju sastava Europskog parlamenta \(SL L 165 I, 2.7.2018., str. 1.\)](#).



Bugarska 17; Finska, Danska i Slovačka 14; Irska 13; Hrvatska 12; Litva 11; Latvija i Slovenija 8; Estonija 7; Cipar, Luksemburg i Malta 6. Međutim, člankom 3. stavkom 2. te odluke predviđeno je da u slučaju da Ujedinjena Kraljevina i dalje bude država članica na početku parlamentarnog saziva 2019. – 2024. (odnosno u lipnju 2019.), broj zastupnika po državi članici ostat će jednak onome u prošlom sazivu<sup>[3]</sup> sve dok povlačenje Ujedinjene Kraljevine ne počne proizvoditi pravne učinke.

Nakon svakih izbora Europski se parlament sastaje, bez potrebe za sazivanjem, prvog utorka po isteku jednomjesečnog razdoblja (Akt od 20. rujna 1976.<sup>[4]</sup>). U skladu s člankom 229. stavkom 1. UFEU-a Parlament se svake godine također sastaje drugog utorka u ožujku bez potrebe za sazivanjem.

## USTROJ

### A. Predsjednik

Prema Poslovniku predsjednika Parlamenta bira se iz redova zastupnika na mandat od dvije i pol godine, uz mogućnost ponovnog izbora (članak 19.). Predsjednik predstavlja Parlament u odnosu na vanjski svijet i u odnosima s drugim institucijama EU-a. Isto tako, nadgleda rasprave na plenarnoj sjednici i jamči da se poštuje Poslovnik Parlamenta. Na početku svakog sastanka Europskog vijeća predsjednik Europskog parlamenta iznosi stajališta i predmete zabrinutosti Parlamenta u pogledu točaka koje su na dnevnom redu te drugih pitanja. Nakon što Parlament usvoji proračun Europske unije, predsjednik ga potpisuje, čime on stupa na snagu. Sve zakonodavne akte usvojene u redovnom zakonodavnom postupku potpisuju i predsjednik Parlamenta i predsjednik Vijeća. Predsjednika može mijenjati jedan od 14 potpredsjednika (članak 23. Poslovnika).

### B. Plenarna sjednica

Plenarna je sjednica Europski parlament u užem smislu, a njezinim dnevnim sjednicama predsjeda predsjednik. Parlament se u punom sastavu sastaje svakoga mjeseca u Strasbourgu (osim kolovoza) na sjednici koja traje četiri dana, od ponedjeljka do četvrtka. Dodatne sjednice održavaju se u Bruxellesu. Sjednica je podijeljena u više dnevnih sjednica (članak 145. stavak 3. Poslovnika). Mjesta dodijeljena zastupnicima u vijećnici određuju se na temelju političke pripadnosti, slijeva nadesno i u dogovoru s predsjednicima klubova. Predsjednik otvara dnevnu sjednicu, ponekad odavanjem počasti ili govorom o nekoj aktualnoj temi. Predsjedniku u vršenju te zadaće pomaže četrnaest potpredsjednika, koji po potrebi preuzimaju predsjedanje. Kako bi se olakšala suradnja među institucijama u postupku donošenja odluka, na dnevnim sjednicama sudjeluju i Europska komisija i Vijeće Europske unije. Na zahtjev Parlamenta predstavnici tih dviju institucija mogu biti pozvani dati izjavu ili izvijestiti o aktivnostima tih institucija.

---

[3]Temelj toga nalazi se u članku 3. [Odluke Europskog vijeća od 28. lipnja 2013. o utvrđivanju sastava Europskog parlamenta \(SL L 181, 29.6.2013., str. 57.\)](#).

[4]Akt o izboru predstavnika u Skupštini neposrednim općim izborima od 20. rujna 1976. (SL L 278, 8.10.1976.).



### C. Politička tijela

Politička su tijela Parlamenta Predsjedništvo (članak 24. Poslovnika – predsjednik i 14 potpredsjednika), Konferencija predsjednika (članak 26. – predsjednik i predsjednici klubova zastupnika), pet kvestora (članak 28. – odgovorni za administrativne i financijske poslove zastupnika), Konferencija predsjednika odbora (članak 29.) i Konferencija predsjednika izaslanstava (članak 30.). Mandat predsjednika, potpredsjednika i kvestora te predsjednika odbora i izaslanstava traje dvije i pol godine (članak 19. Poslovnika).

### D. Odbori i izaslanstva

Zastupnici djeluju u 20 odbora, dva pododborna i 39 izaslanstava (međuparlamentarna izaslanstva i izaslanstva u zajedničkim parlamentarnim odborima, odborima za parlamentarnu suradnju i multilateralnim parlamentarnim skupštinama)<sup>[5]</sup>. Parlament također ima izaslanstvo pri Zajedničkoj skupštini osnovanoj sporazumom između afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja (AKP) i EU-a<sup>[6]</sup>. Parlament također može osnovati posebne odbore (članak 197. Poslovnika) ili istražne odbore (članak 226. UFEU-a i članak 198. Poslovnika).

Na temelju članka 204. Poslovnika svaki odbor ili izaslanstvo bira svoje vlastito predsjedništvo koje se sastoji od predsjednika i do četiri potpredsjednika.

### E. Klubovi zastupnika

Zastupnici se u Parlamentu ne povezuju u nacionalna izaslanstva, nego u transnacionalne skupine prema svojem političkom opredjeljenju. Prema Poslovniku klub zastupnika mora se sastojati od najmanje 25 zastupnika iz najmanje jedne četvrtine država članica (članak 32. Poslovnika). U tjednu prije sjednice i u tjednu sjednice klubovi zastupnika održavaju redovite sastanke i seminare na kojima utvrđuju glavna načela svojeg rada. Neki klubovi zastupnika odgovaraju nadnacionalnim političkim strankama koje djeluju na razini EU-a.

### F. Europske političke stranke i zaklade

Europski parlament zalaže se za stvaranje okružja koje će doprinijeti razvoju istinski europskih političkih stranaka i zaklada, što uključuje i donošenje okvirnog zakonodavstva. Članak 224. UFEU-a sadrži pravnu osnovu za donošenje statuta političkih stranaka na europskoj razini i pravila o njihovom financiranju u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom. Godine 2003. uspostavljen je sustav financiranja europskih političkih stranaka kojim je omogućeno osnivanje političkih zaklada na razini EU-a<sup>[7]</sup>. Kao odgovor na određene štetne prakse ta su pravila izmijenjena Uredbom (EU, Euratom) 2018/673 od 3. svibnja 2018.<sup>[8]</sup> u cilju jačanja europske dimenzije europskih političkih stranaka, čime je zajamčena pravednija raspodjela sredstava i poboljšana provedba.

---

[5] Broj zastupnika po odboru utvrđen je u stavku 1. [Odluke Europskog parlamenta od 2. srpnja 2014. o brojačnom sastavu odbora \(SL C 224, 21.6.2016, str. 34.\)](#).

[6] Vidi članak 17. Sporazuma iz Cotonoua kako je revidiran u Ouagadougou 22. lipnja 2010.

[7] Uredba (EU, Euratom) br. 1141/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada (SL L 317, 4.11.2014., str. 1.).

[8] Uredba 2018/673 od 3. svibnja 2018. o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 o statutu i financiranju europskih političkih stranaka i europskih političkih zaklada (SL L 114, 4.11.2014., str. 1.).



Trenutačno postoje sljedeće europske stranke: Europska pučka stranka (EPP), Stranka europskih socijalista (PSE), Savez liberala i demokrata za Europu (ALDE), Europska stranka zelenih (Verts), Savez europskih konzervativaca i reformista (ACRE), Stranka europske ljevice (PGE), Europljani ujedinjeni za demokraciju (EUD), Europska demokratska stranka (PDE), Europski slobodni savez (ALE), Europski savez za slobodu (AEL), Savez europskih nacionalnih pokreta (AEMN), Europski kršćanski politički pokret (ECPM) i Savez za izravnu demokraciju u Europi (ADDE). Nadnacionalne stranke blisko surađuju s odgovarajućim klubovima zastupnika unutar Europskog parlamenta.

Među važnijim europskim političkim zakladama su: Centar za europske studije Wilfried Martens, Zaklada za europske napredne studije, Europski liberalni forum, Zelena europska zaklada, Institut europskih demokrata, Preobrazimo Europu i Novi smjer – Zaklada za europsku reformu.

Parlament je 22. studenog 2012. donio rezoluciju<sup>[9]</sup> kojom potiče europske političke stranke da nominiraju kandidate za predsjednika Komisije, čime bi se ojačala politička legitimnost i Parlamenta i Komisije. Ti su uvjeti uvedeni prije izbora 2014., kada su se vodeći kandidati prvi put natjecali na izborima. Nakon tih izbora, jednog od vodećih kandidata, Jean-Claudea Junckera, Parlament je 22. listopada 2014. izabrao za predsjednika Komisije. U svojoj odluci od 7. veljače 2018. o reviziji Okvirnog sporazuma o odnosima između Europskog parlamenta i Europske komisije<sup>[10]</sup> Parlament je naglasio da je spreman odbiti bilo kojeg kandidata za predsjednika Komisije kojeg uoči europskih izbora 2019. neka od europskih političkih stranaka ne imenuje kao vodećeg kandidata („Spitzenkandidat“).

#### **G. Glavno tajništvo Parlamenta**

Na čelu [Glavnog tajništva Europskog parlamenta](#) nalazi se glavni tajnik kojeg imenuje Predsjedništvo (članak 222. Poslovnika). Predsjedništvo utvrđuje sastav i ustrojstvo Glavnog tajništva, koje se trenutačno sastoji od 12 glavnih uprava i pravne službe. Zadaća Glavnog tajništva koordinirati je zakonodavni rad i organizirati plenarne i druge sjednice. Ono također pruža tehničku, pravnu i stručnu pomoć parlamentarnim tijelima i zastupnicima u Parlamentu kao podršku u izvršavanju njihovih mandata. Tajništvo osigurava usluge usmenog i pismenog prevođenja za sve sjednice i formalne dokumente.

## **NAČIN RADA**

U skladu s Ugovorima Parlament sam organizira svoj rad. Donosi Poslovnik većinom glasova svojih zastupnika (članak 232. UFEU-a). Ako Ugovorima nije drugačije određeno, Parlament odluke donosi većinom danih glasova (članak 231. UFEU-a). Odlučuje o dnevnom redu sjednica, koje prvenstveno obuhvaćaju usvajanje izvješća koja su pripremili odbori, pitanja za Komisiju i Vijeće, aktualne i hitne rasprave i izjave

---

[9][Rezolucija Europskog parlamenta od 22. studenog 2012. o izborima za Europski parlament \(SL C 419, 16.12.2015., str. 185.\)](#).

[10][Odluka Europskog parlamenta od 7. veljače 2018. o reviziji Okvirnog sporazuma o odnosima između Europskog parlamenta i Europske komisije \(SL C 463, 21.12.2018., str. 89.\)](#).



Predsjedništva. Sjednice odbora i plenarne sjednice otvorene su za javnost i prenose se internetom.

## **SJEDIŠTE I MJESTA RADA PARLAMENTA**

Od 7. srpnja 1981. Parlament je donio nekoliko rezolucija o svojem sjedištu, pozivajući vlade država članica da poštuju obvezu uspostavljanja jednog sjedišta institucija EU-a, u skladu s Ugovorima. Budući da države članice to dugo nisu učinile, Parlament je donio niz odluka o svojem ustrojstvu i mjestima rada Parlamenta (Luxembourg, Strasbourg i Bruxelles). Na Europskom vijeću u Edinburghu 11. i 12. prosinca 1992. vlade država članica postigle su sporazum o sjedištima institucija EU-a u skladu s kojim:

- sjedište Parlamenta je u Strasbourgu, gdje bi se trebalo održavati 12 mjesečnih sjednica, uključujući sjednicu na kojoj se odlučuje o godišnjem proračunu EU-a;
- dodatne sjednice trebalo bi održavati u Bruxellesu;
- parlamentarni odbori trebali bi se sastajati u Bruxellesu;
- Glavno tajništvo Parlamenta i njegovi potporni odjeli trebali bi ostati u Luxembourg.

Parlament je izrazio nezadovoljstvo tom odlukom. Međutim, Sud Europske unije potvrdio je da je sjedište Parlamenta utvrđeno u skladu s aktualnim člankom 341. UFEU-a (presuda od 1. listopada 1997. – C-345/95). Odluka je postala dijelom Ugovora iz Amsterdama kao protokol priložen Ugovorima.

Iako nije zadovoljan tim odlukama, Parlament je dužan sastaviti svoj godišnji kalendar sukladno njima na prijedlog Konferencije predsjednika. U načelu, Parlament održava 12 četverodnevni sjednica u Strasbourgu i šest dvodnevni sjednica u Bruxellesu. Zastupnici u Europskom parlamentu pokrenuli su nekoliko inicijativa kako bi se ukinule sjednice u Strasbourgu. Primjerice, za 2012. usvojen je kalendar koji je uključivao dvije dvodnevne sjednice za vrijeme istog kalendarskog tjedna u listopadu u Strasbourgu, smanjivši tako ukupno trajanje sjednica u Strasbourgu za četiri dana. Međutim, Sud Europske unije presudio je, nakon pritužbe koju je podnijela Francuska, da su potrebne dvije pune sjednice (Predmet C-237/1) kako bi se poštovale donesene odluke.

U skladu s člankom 229. UFEU-a Parlament može održavati izvanredne sjednice na zahtjev većine svojih zastupnika ili na zahtjev Vijeća ili Komisije. Dana 18. prosinca 2006. Parlament je, neposredno nakon Europskog vijeća 14. i 15. prosinca 2006., prvi put održao dodatnu plenarnu sjednicu u Bruxellesu. Ta se praksa održavanja sjednice neposredno nakon sastanaka Europskog vijeća otad ustalila.

## **ZASTUPNICI U PARLAMENTU PREMA KLUBOVIMA ZASTUPNIKA I DRŽAVAMA ČLANICAMA**

Tablica u kojoj se nalazi pregled klubova zastupnika i njihova sastava može se naći na sljedećoj poveznici: <http://www.europarl.europa.eu/meps/hr/crosstable.html>



Eeva Pavy  
04/2019

